

**UCHWAŁA NR III/39/2024
RADY MIEJSKIEJ WE WRZEŚNI**

z dnia 24 czerwca 2024 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028**

Na podstawie art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 424) Rada Miejska we Wrześni uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2028 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Września.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XVII/170/2020 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 29 października 2020 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej we Wrześni

Bogdan Nowak

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej
na lata 2024 – 2028**

Września, 2024

Spis treści

Rozdział I.....	3
Uwarunkowania prawne.....	3
1.1. Podstawa prawna.....	3
1.2. Uzasadnienie aktualizacji Programu, w tym zmiany jego nazwy.....	4
1.3. Znowelizowana terminologia prawna z zakresu przemocy domowej.....	5
1.4. Inne regulacje prawne.....	6
Rozdział II. Charakterystyka zjawiska przemocy.....	8
2.1. Teoretyczne podstawy przemocy domowej.....	8
2.2. Rodzaje przemocy.....	9
2.3. Cykle przemocy.....	10
2.4. Skutki przemocy domowej.....	11
Rozdział III. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Września.....	13
3.1. Skala zjawiska przemocy na terenie gminy.....	13
3.2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.....	14
3.3. Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawiska przemocy domowej.....	16
3.4. Analiza SWOT.....	17
Rozdział IV.....	21
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028.....	21
4.1 Adresaci.....	21
4.2 Realizatorzy.....	21
4.3 Cele i zadania.....	22
4.4 Źródła finansowania.....	28
4.5 Monitoring i ewaluacja.....	28

Rozdział I.

Uwarunkowania prawne

1.1. Podstawa prawna

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 424) w art. 6 ust. 2 pkt 1 nakłada na samorząd gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Zgodnie z art. 9d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej podejmowanie interwencji w środowisku wobec osoby dotkniętej przemocą domową odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, która nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta-A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością podjęły informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, zobowiązane są niezwłocznie poinformować o tym Policję lub prokuratora. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

1.2. Uzasadnienie aktualizacji Programu, w tym zmiany jego nazwy

Dotychczas w Gminie Września realizowano *“Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025”*. Po uchwaleniu niniejszego Programu wystąpiło szereg przesłanek, które implikują konieczność zaktualizowania jego postanowień tak, aby spełniał on swoje cele w zamierzonym wymiarze czasowym z perspektywą do roku 2028.

Na potrzebę dostosowania celów i terminologii Programu do nowych realiów prawno-społecznych panujących w 2024 r. złożyły się dwa aspekty:

1) nowelizacje aktów prawnych zmieniające w bardzo rozległy sposób regulacje krajowego systemu przeciwdziałania przemocy, które wprowadzono na podstawie:

- Ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 614);
- Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535);
- Ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1606).

2) przyjęcie w ślad za ww. nowelizacjami nowego Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030¹, a co za tym idzie pojawiła się konieczność zapewnienia spójności niniejszego Programu z nowym Programem Rządowym.

Biorąc powyższe pod uwagę, niniejszemu dokumentowi nadano w 2024 r. zaktualizowaną nazwę *„Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028”*.

Charakterystyka nowych pojęć legalnych polskiego systemu przeciwdziałania przemocy została przedstawiona w następnym rozdziale.

1.3. Znowelizowana terminologia prawna z zakresu przemocy domowej

Wskazana wyżej Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw weszła w życie w zasadniczej swojej części 22 czerwca 2023 r. Od tego dnia ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nosi nową nazwę: „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”, a w ślad za

¹ Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz. 1232)

tym wprowadzono do polskiego porządku prawnego definicję legalną zjawiska „przemocy domowej”, która zastąpiła dotychczasowe pojęcie „przemocy w rodzinie”.

Przez **przemoc domową** rozumie się w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy: „*jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

Natomiast w myśl nowej definicji **osoba doznająca przemocy domowej** (art. 2 ust. 1 pkt 2) to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,*
 - b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,*
 - c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,*
 - d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,*
 - e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,*
 - f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,*
 - g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,*
 - h) małoletni*
- wobec których jest stosowana przemoc domowa

Przez **osobę doznającą przemocy domowej** należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej (art. 2 ust. 2).

Osoba stosująca przemoc domową (art. 2 ust. 1 pkt 3) to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec ww. osób doznających przemocy.

Świadek przemocy domowej (art. 2 ust. 1 pkt 4) – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

1.4. Inne regulacje prawne

Zachowania przemocowe mogą wypełniać znamiona różnych typów czynów zabronionych penalizowanych przez przepisy Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu, które jest ścigane z urzędu.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi, że:

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. 2024, poz. 424),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2023, poz. 901 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2024 poz.177 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. 2023 poz. 2151 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2024 poz. 609 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. 2023 poz. 1939 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 571),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 145),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2023 poz. 2809),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (t.j. Dz. U. 2024 poz. 17 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. 2024 poz. 37 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. 2023 poz. 1550 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 560).

Rozdział II.

Charakterystyka zjawiska przemocy

2.1. Teoretyczne podstawy przemocy domowej

Przemoc domowa określana jest w literaturze, jako „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy”. Przemoc domowa to *"zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody"*.²

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.³

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.⁴

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc domowa przybiera różne formy: od przemocy fizycznej,

² Nowakowska, 2008, s.21.

³ Sasal, 2005, s. 16–19.

⁴ Tomaszewska, 2007, s. 36–37.

przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc domowa rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

2.2. Rodzaje przemocy

W literaturze przedmiotu wyróżnia się następujące formy przemocy:

- 1. Przemoc fizyczna** – to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie „Ofierze” bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Przejawia się poprzez: szarpanie, kopanie popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nie udzielenie niezbędnej pomocy, itp.
- 2. Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne. Przejawia się poprzez: wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.
- 3. Przemoc seksualna** – to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, a także kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przejawia się poprzez: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytykę zachowań seksualnych, itp.
- 4. Przemoc ekonomiczna** – to celowe niszczenie czyjejs własności, pozbawianie środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przejawia się poprzez: okradanie, zabieranie pieniędzy, nie łożenie na utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie

podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.

5. **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci. Przejawia się poprzez: nie dawanie (dziecku) środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka.
6. **Cyberprzemoc** - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się poprzez: agresję słowną, np. wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów, zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników, szantażowanie, ujawnianie sekretów, wykluczanie z grona „znajomych” w Internecie, celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci⁵.

2.3. Cykle przemocy

Przemoc domowa rzadko jest incydem jednorazowym, zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Można wyszczególnić powtarzające się fazy, które razem tworzą pewnego rodzaju cykle przemocy. Znajomość faz pozwala lepiej zrozumieć charakter i specyfikę problemu. Możemy wyróżnić trzy fazy powtarzającego się cyklu. Są to:

1. **Faza narastania napięcia** – jest to pierwsza faza, w której dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, w której osoba stosująca przemoc jest stale napięta i poirytowana, zaś osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się za wszelką cenę uniknąć kolejnej awantury;
2. **Faza ostrej przemocy** – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń

⁵ A. Borkowska, *Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie*, NASK Akademia, s. 8.

zagrożających jej zdrowiu i życiu. Najczęściej to w tej fazie, osoby doznające przemocy wzywają policję, szukają pomocy;

3. Faza miodowego miesiąca – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. „Sprawca” jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości. Przeprasza często towarzyszą łązy i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać sprawcy „drugą szansę”. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza. Cykliczność przemocy sprawia, że osobom doświadczającym przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Przemoc fizyczna, seksualna, psychiczna i ekonomiczna popełniona na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, może być zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną (art.207 kk.), za które grozi kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od roku do lat 10 i od 2 do 12 lat.

2.4. Skutki przemocy domowej

Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- objawy fizyczne (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),
- objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),

- objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiczne).

Z powodu wielu przykrych doświadczeń cierpią nie tylko osoby, które tej przemocy doznają, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy - najczęściej dzieci. Dzieci krzywdzone charakteryzują się zaburzeniem zachowania związanym z trudnościami kontrolowania emocji i rozpoznawania sytuacji społecznych oraz obniżeniem poziomu empatii. Przemoc, zwłaszcza w rodzinie, burzy porządek moralny. Zmierza do ukształtowania takiego obrazu świata, wzoru przekonań i sądów, w którym wpisana jest ona jako norma. Dziecko wytwarza w sobie przekonanie, że wzajemne relacje polegają na oddziaływaniu na siebie „sprawcy” i „ofiary”. Brutalne wzorce osobowe utrwalają się tak, iż młody człowiek nie ma oporów przed biciem i maltretowaniem słabszych i młodszych kolegów, czym rekompensuje sobie doznane krzywdy. Maltretowanie dzieci zaburza ich rozwój poznawczy i społeczny, co objawia się trudnościami w nawiązywaniu kontaktów interdyscyplinarnych, ograniczając tym samym możliwość wyrównania odczuwanego braku więzi emocjonalnych. Poszkodowane dzieci z reguły są nieufne, nastawione do otoczenia wrogo, pełne negatywizmu, słabo reaktywne, często przyjmują postawę biernego oporu. W sytuacjach interpersonalnych dzieci te ujawniają mniejszą ekspresyjność emocjonalną, zachowują się nieprzystępnie i unikają kontaktów z innymi dziećmi.

Rozdział III.

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Września

3.1. Skala zjawiska przemocy na terenie gminy

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy domowej. Jednoznaczne określenie skali przemocy domowej jest trudne, ponieważ instytucje i podmioty, które w swojej działalności mają bezpośredni lub pośredni kontakt z osobami dotkniętymi przemocą (ośrodki pomocy społecznej, sądy, Policja, prokuratura, komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe) stosują różne formy typologii i klasyfikacji gromadzonych danych. Trudność oszacowania skali zjawiska przemocy domowej wynika również z jej specyfiki. Osoby doświadczające przemocy domowej w wielu przypadkach nie informują służb pomocowych, ani nie składają zawiadomienia o przestępstwie. Wynika to z różnych powodów m.in. obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęci zapomnienia o doznanej krzywdzie, ochrony sprawców i osób z nimi związanych przed cierpieniem, wstydu, obawy przed wykluczeniem społecznym i innych czynników. Przedstawione czynniki powstrzymujące przed ujawnieniem przemocy odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy domowej pozostaje nieujawniona. Niejednokrotnie dopiero zgłoszenia składane przez sąsiadów, lekarzy, pracowników socjalnych czy nauczycieli dają podstawę ujawnienia faktu przemocy domowej.

Skala zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Września oszacowana została przy wykorzystaniu danych dot. zgłoszonych zdarzeń związanych z przemocą domową oraz procedury „Niebieskie Karty”. Od 2011 roku, od kiedy uprawnione do zakładania „Niebieskich Kart” są, poza Policją, również inne instytucje, a każda założona „Niebieska Karta” trafia do Zespołu Interdyscyplinarnego, dane dotyczące skali zjawiska są szersze, chociaż i tak przedstawiają zaledwie pewien odsetek tego zjawiska, bowiem obrazują wyłącznie liczby zgłoszonych aktów przemocy domowej. Warto zauważyć, że zjawisko

występowania przemocy domowej jest bardzo często związane z nadużywaniem alkoholu lub uzależnieniem od niego. Należy jednak zaznaczyć, że alkohol nie jest przyczyną przemocy.

Liczba sporządzanych „Niebieskich Kart” w gminie Września w 2023 roku zmniejszyła się w porównaniu do roku 2021. W 2023 roku sporządzono 62 karty, natomiast w 2021 roku - 81. Warto zauważyć, że największy spadek liczby sporządzanych kart nastąpił między 2021 a 2022 rokiem. W 2022 roku sporządzono o 31 kart mniej niż w 2021 roku. Najwięcej procedur „Niebieskie Karty” wszczęli funkcjonariusze Policji.

Wynika to z interwencyjnego charakteru podejmowanych działań i szerokich uprawnień Policji. Do uprawnień Policji zalicza się m.in. zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia osób doznających przemocy a także mienia, wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku stwierdzenia bądź popełnienia przestępstwa, zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa oraz podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy.

Oprócz Policji, inicjatorami procedur „Niebieskie Karty” były również inne podmioty, co obrazuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 1. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w gminie Września w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Sporządzono ogółem, w tym przez:	81	50	62
Ośrodek Pomocy Społecznej	12	8	16
Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	1	1
Placówki służby zdrowia	1	0	1
Placówki szkolno-wychowawcze	4	6	2
Policję	63	35	42
Inne instytucje i organizacje	0	0	0

3.2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

W 2023 roku Zespół Interdyscyplinarny we Wrześni odbył 5 posiedzeń, podczas których omawiano kwestie dotyczące jego funkcjonowania, przypadki rodzin, w których została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”, a także sytuacje rodzin, gdzie grupa diagnostyczno - pomocowa podjęła decyzję o zakończeniu procedury.

W okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. realizowano 151 procedur „Niebieskie Karty” w przypadku 142 rodzin z problemem przemocy fizycznej, psychicznej,

ekonomicznej, seksualnej, za pomocą środków komunikacji elektronicznej i innej, w tym 62 procedury wszczęte w 2023 r. Zakończono 114 procedur „Niebieskie Karty”. Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni reagował na każde, również anonimowe, zgłoszenie niepokojącej sytuacji w rodzinie.

W 2023 roku grupy diagnostyczno - pomocowe miały możliwość konsultacji psychologicznych indywidualnych przypadków przemocy w rodzinie, a także wsparcia merytorycznego pracowników socjalnych przez psychologa w zakresie pracy z klientem wymagającym szczególnego rodzaju pomocy.

W ramach Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie kontynuowano pomoc specjalistów - pedagog, prawnik, psycholog. W gminie Września corocznie z pomocy Punktu korzysta ponad 200 osób.

Tabela 2. Działalność Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Września w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba osób korzystających z pomocy Punktu	219	232	272

Mieszkańcy mieli także możliwość skorzystania z terapii rodzin prowadzonej przez psychologa. Członkowie grup diagnostyczno - pomocowych dokonywali wstępnej weryfikacji osób, które zostały skierowane do udziału w programie korekcyjno - edukacyjnym dla sprawców przemocy domowej realizowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni.

Zespół Interdyscyplinarny we Wrześni, jak co roku, prowadził działania mające na celu rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. W związku z kampanią informacyjną z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej adresowaną do środowisk wiejskich, w szczególności członkiń kół gospodyń wiejskich z terenu gminy Września, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego we Wrześni i grup diagnostyczno – pomocowych realizowali spotkania informacyjne dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej. Spotkania odbyły się w miejscowościach: Gutowo Małe, Oblaczkowo, Bierzglinek oraz Kaczanowo. W trakcie spotkań przekazano opaski odbłaskowe, zawieszki z nadrukiem „Reaguj na przemoc. OPS Września”. Przekazano też ulotki informacyjne oraz plakaty. W związku ze zmianą przepisów prawnych zaktualizowano informacje zawarte na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni.

3.3. Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawiska przemocy domowej

Warunkiem prowadzenia skutecznej walki z problemem przemocy domowej jest kooperacja wielu instytucji oraz interdyscyplinarność podejmowanych przez nie działań. Wszystkie instytucje i placówki w gminie powinny podejmować ścisłą współpracę tworząc tym samym efektywny system profesjonalnego wsparcia dla osób doznających przemocy. Gmina Września posiada zasoby kadrowe, instytucjonalne i lokalowe niezbędne do efektywnego przeciwdziałania przemocy.

Na terenie gminy Września funkcjonują służby, które prowadzą działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej, takie jak m.in.: Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz rodzin dotkniętych problemem przemocy. Obszar działań wymienionych instytucji obejmuje m.in: konsultacje, poradnictwo, działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, udzielanie wsparcia finansowego, przygotowywanie i realizację społecznych kampanii edukacyjnych, informowanie na temat dostępnych usług pomocowych, edukację dotyczącą zjawiska przemocy oraz wiele innych.

Ze zjawiskiem przemocy w swojej codziennej pracy stykają się również funkcjonariusze Policji, pracownicy placówek oświatowych, a także pracownicy placówek ochrony zdrowia. Zadaniem funkcjonariuszy Policji są w szczególności: realizacja procedury „Niebieskie Karty”, podejmowanie interwencji, monitorowanie sytuacji rodziny dotkniętej problemem przemocy, udzielanie informacji na temat możliwych form pomocy, zatrzymanie sprawcy przemocy, jeżeli stwarza zagrożenie dla ludzkiego życia lub zdrowia, wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa, podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy oraz zabezpieczenie dzieci w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia.

W obszarze działań pracowników placówek oświatowych znajdują się: realizacja programów w zakresie profilaktyki i prewencji przemocy, udział w społecznych kampaniach edukacyjnych, realizacja procedury „Niebieskie Karty”, obserwacja symptomów przemocy i reagowanie na nie w sposób efektywny, wspieranie i współpraca z rodzinami dzieci.

Placówki ochrony zdrowia prowadzą diagnostykę, udzielają pełnej informacji o możliwościach pomocy i wsparcia, prowadzą terapię, a także realizują procedurę „Niebieskie Karty”.

3.4. Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy zjawiska przemocy domowej wykonano analizę SWOT pozwalającą na identyfikację czterech kategorii czynników mających strategiczne znaczenie w prowadzeniu działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej: mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY - są to czynniki wewnętrzne pozytywne - atuty, walory, zalety gminy, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu. Zalety te należy efektywnie wykorzystywać i wzmacniać.

- działalność Zespołu Interdyscyplinarnego,
- aktywna działalność Ośrodka Pomocy Społecznej,
- dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej,
- wykorzystanie narzędzia jakim jest procedura „Niebieskie Karty”,
- stałe diagnozowanie środowiska lokalnego w zakresie zagrożeń społecznych,
- prowadzenie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- prowadzenie działań profilaktycznych dla całej społeczności lokalnej,
- monitorowanie prowadzonych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- koordynacja działań instytucji pracujących na rzecz rodzin zagrożonych przemocą domową.

SLABE STRONY są to czynniki wewnętrzne negatywne będące konsekwencją problemów społecznych i ograniczeń zasobów w gminie. Zadaniem gminy jest dążenie do ich wyeliminowania.

- występowanie zjawiska przemocy, które jest silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy,
- wpływ pandemii i izolacji społecznej na wzrost przemocy domowej, a w tym także na trudność w rozpoznaniu osób doświadczających przemocy domowej,
- niechęć do reagowania i zgłaszania przypadków występowania przemocy domowej,
- niska świadomość społeczna dotycząca definiowania, rozpoznawania zachowań przemocowych,
- niedostateczne wsparcie dla osób doznających przemocy domowej w zakresie zapewnienia schronienia,
- niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy.

SZANSE- są to wszelkie istniejące lub przewidywane czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu gminy, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do jej rozwoju oraz pomogą osłabić wpływ ewentualnych pojawiających się zagrożeń.

- zmiana postaw społecznych,
- zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, a także cyberprzemocy,
- zwiększenie świadomości mieszkańców na temat instytucji, do których mogą się zgłosić w sytuacji wystąpienia przemocy w ich środowisku,
- zacieśnienie współpracy między instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- możliwość realizowania programów profilaktycznych, warsztatów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej skierowanych do dzieci i młodzieży,
- możliwość podnoszenia kwalifikacji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- możliwość pozyskiwania środków z różnych źródeł finansowania,
- wprowadzenie w 2023 r. nowych rozwiązań prawno-systemowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

ZAGROŻENIA są to zewnętrzne negatywne czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu gminy, które stanowią lub mogą stanowić barierę w jej funkcjonowaniu i rozwoju oraz utrudniać rozwiązywanie problemów społecznych.

- istniejące w społeczeństwie przekonania i stereotypy dot. przemocy,
- przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy domowej,
- możliwa niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej,
- wzrost liczby osób wymagających oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych,
- poczucie bezsilności, bezradności wśród osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy, a w tym możliwość wypalenia zawodowego wśród pracowników,
- występowanie zjawiska uzależnienia m.in. od alkoholu i substancji psychoaktywnych wpływające na występowanie przemocy domowej,
- zagrożenia dla życia rodzinnego ze strony uzależnień behawioralnych,
- osłabienie autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych,
- negatywne skutki społeczne epidemii COVID-19 i aktualnej sytuacji ekonomicznej (inflacja) oraz międzynarodowej (konflikt wojenny).

Rozdział IV.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028

4.1 Adresaci

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 skierowany jest do:

- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej,
- społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- przedstawicieli służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

4.2 Realizatorzy

Realizatorami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 są:

- Urząd Miasta i Gminy we Wrześni,
- Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni,
- Zespół Interdyscyplinarny we Wrześni,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Wrześni,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe z terenu gminy,
- Komenda Powiatowa Policji we Wrześni,
- Straż Miejska we Wrześni,
- Sąd Rejonowy we Wrześni,
- Prokuratura Rejonowa we Wrześni,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Poradnia Leczenia Uzależnień i Współzależnienia Centrum „U”,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna we Wrześni,

- publiczne i niepubliczne placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe,
- Kościół i inne związki wyznaniowe,
- społeczność lokalna.

4.3 Cele i zadania

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 jest:

Zwiększenie skuteczności systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie gminy Września.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Poniższe cele i kierunki działań są zgodne z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030.

I CEL SZCZEGÓŁOWY: Zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

1. Aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego we Wrześni,
2. Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych,
3. Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”,
4. Aktywna działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
5. Prowadzenie poradnictwa socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla osób doświadczających przemocy domowej, a także prowadzenie pracy socjalnej,
6. Umożliwienie rodzinom zagrożonym przemocą domową nawiązania współpracy z asystentem rodziny,
7. Opracowywanie i realizowanie indywidualnych oraz grupowych działań edukacyjnych, które są kierowane do osób doznających przemocy domowej,
8. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez np. zapewnienie schronienia, udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej,
9. Udzielanie bezpiecznego schronienia dzieciom doznającym przemocy,

10. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej,
11. Zapewnienie sprawnego systemu współpracy służb we wdrażaniu procedury z art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
12. Publikowanie na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba interwencji związanych z przemocą domową,
- liczba założonych „Niebieskich Kart”,
- liczba przeprowadzonych specjalistycznych porad,
- liczba osób korzystających z poradnictwa,
- liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny,
- liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych dot. przemocy domowej,
- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych,
- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych,
- liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej i rzeczowej,
- liczba podmiotów świadczących pomoc w postaci schronienia,
- liczba miejsc w instytucjach świadczących pomoc w postaci schronienia,
- liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą domową, którym udzielono bezpiecznego schronienia,
- liczba dzieci, którym udzielono bezpiecznego schronienia,
- liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia.

II CEL SZCZEGÓŁOWY: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących, a także podejrzanych o przemoc domową

Kierunki działań:

1. Motywowanie i kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, psychologiczno- terapeutycznych,
2. Prowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu i stosującymi przemoc domową,
3. Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej, o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii dla osób stosujących przemoc domową,
4. Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
5. Kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu,
6. Wypracowanie standardów monitoringu po zamknięciu procedury „Niebieskie Karty” (art. 9h ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Wskaźniki:

- liczba zorganizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych oraz programów psychologiczno-terapeutycznych,
- liczba osób uczestniczących w ww. programach,
- liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutyczny,
- liczba interwencji dotyczących przemocy domowej,
- liczba interwencji w sytuacjach kryzysowych,
- liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy,
- liczba założonych i zakończonych kart w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- liczba złożonych zawiadomień ws. wykroczenia z art. 66c Kodeksu Wykroczeń,
- liczba skierowanych wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

III CEL SZCZEGÓŁOWY: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i edukacja społeczna w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Kierunki działań:

1. Monitorowanie zjawiska występowania przemocy na terenie gminy Września,
2. Analiza danych statystycznych zgromadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
3. Edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy, w tym tworzenie i realizowanie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy i cyberprzemocy,
4. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej (w tym także rodziców) na temat przemocy domowej m.in. poprzez organizowanie prelekcji, spotkań ze specjalistami itp.,
5. Promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od przemocy, krzywdzenia i zaniedbywania np. poprzez prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców,
6. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy domowej poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych (np. plakatów, broszur, ulotek), w tym na temat cyberprzemocy oraz innych zagrożeń ze strony nowoczesnych technologii komunikowania,
7. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy domowej (np. w formie bezpłatnego informatora),
8. Prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących zapobiegania przemocy domowej (w szczególności wobec dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych),
9. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację lokalnych akcji i kampanii lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba corocznie opracowywanych raportów dotyczących zjawiska przemocy domowej,
- liczba wszczętych, kontynuowanych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z podziałem na rodzaj formularza, instytucje wszczynające procedurę oraz powód zakończenia procedury),

- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba przeprowadzonych warsztatów, programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz liczba uczestników ww. działań,
- liczba placówek oświatowych realizujących programy profilaktyczne,
- liczba zorganizowanych prelekcji dla społeczności lokalnej oraz liczba uczestników,
- liczba przeprowadzonych spotkań, pogadanek profilaktycznych dla rodziców oraz liczba uczestników,
- liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych w ramach programów profilaktycznych,
- liczba zorganizowanych akcji lokalnych/kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej, w których gmina uczestniczyła oraz liczba uczestników,
- liczba lokalnych i ogólnokrajowych kampanii społecznych, w których uczestniczyła gmina.

IV CEL SZCZEGÓŁOWY: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Kierunki działań:

1. Opracowywanie diagnozy potrzeb szkoleniowych kadr, w tym członków zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
2. Systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli kadr, podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową (w tym w szczególności zadbanie o sferę psychiczną pracowników poprzez szkolenia z zakresu radzenia sobie ze stresem, motywacji, a także przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu),
3. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia,
4. Zapewnienie dostępu pracownikom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do specjalistycznej literatury, materiałów edukacyjnych,
5. Stała współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych szkoleń,
- liczba uczestników szkoleń,
- liczba superwizji i innych form wsparcia,
- liczba osób korzystających z ww. form wsparcia zawodowego,
- liczba zakupionych i udostępnionych materiałów edukacyjnych dla pracowników pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

4.4. Źródła finansowania

Źródłami finansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji Programu będą środki własne gminy na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz inne środki np. z budżetu samorządu województwa, budżetu państwa, funduszy organizacji pozarządowych lub funduszy Unii Europejskiej.

4.5 Monitoring i ewaluacja

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 podlega monitoringowi, który będzie prowadził Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym. Monitoring polegać będzie na corocznym, systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu. Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności. W celu oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane wskaźniki monitoringowe dotyczące każdego założonego celu szczegółowego.

W celu rzeczywistej oceny stopnia realizacji Programu przeprowadzona zostanie ewaluacja. Jej zadaniem jest ocena czy działania założone w Programie przynoszą zamierzone efekty. Ewaluacja Programu będzie miała charakter ilościowy i jakościowy.

Ewaluacja ilościowa zostanie przeprowadzona na podstawie analizy porównawczej danych liczbowych uzyskanych z Policji dotyczących skali zjawiska przemocy domowej na terenie gminy oraz danych liczbowych zawartych w sprawozdaniach z realizacji Programu określających aktualne zasoby oraz poziom realizacji działań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na analizie porównawczej dokumentacji „Niebieskich Kart”, obrazującej skalę i specyfikę zjawiska przemocy domowej w Gminie w stosunku do roku poprzedniego i lat ubiegłych. Corocznie dokonana zostanie także analiza porównawcza liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” względem liczby zakończonych procedur w danym roku w związku z ustaniem przemocy domowej i uzasadnionym przypuszczeniem, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej lub rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania działań. Analiza ta pozwoli zaobserwować jakie zmiany zaszły w zakresie zjawiska przemocy, w tym także czy zjawisko to uległo zmniejszeniu. Ewaluacja jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności działań podejmowanych w ramach Programu, a w szczególności ilości i jakości posiadanych zasobów, funkcjonalności opracowanych procedur, skuteczności form i metod pracy oraz poziomu realizacji zadań.

Działania w ramach monitoringu i ewaluacji dostarczą również informacji dotyczących ewentualnych potrzeb związanych z wprowadzeniem modyfikacji najważniejszych kierunków działań celem maksymalizacji zamierzonych efektów realizacji Programu.

Uzasadnienie

Konieczność uchwalenia przez Radę Miejską we Wrześni Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wynika ze zmiany przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity Dz. U. z 2024, poz. 424). Do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest zwiększenie skuteczności systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie gminy Września.

W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028 należy uznać za uzasadnione.